SILENE VIRIDIFLORA L. DORIVOR O‘SIMLIGINI YETISHTIRISH AGROTEXNIKASI VA SUBSTRAT TARKIBINING UNUVCHANLIKKA TA’SIRI

Izbasarova Gulbanu Baxtjanovna
Toshkent davlat agrar universiteti “Dorivor o‘simliklar” kafedrasi magistranti
gulyaizbasarova1996@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tadqiqotda Silene viridiflora L. dorivor o‘simligini yetishtirishda turli tuproq aralashmalarining urug‘ unuvchanligi va ko‘karuvchanligiga ta’siri o‘rganildi. Tajriba to‘rt xil variantda olib borilib, gumus va qum qo‘shilgan variantlarda unuvchanlik ko‘rsatkichlari sezilarli darajada yuqori bo‘lganligi aniqlandi. Tadqiqot natijalari ushbu o‘simlikni madaniy sharoitda yetishtirish uchun optimal substrat tanlash muhimligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: Silene viridiflora L, dorivor o‘simliklar, unuvchanlik, agrotexnika, substrat, gumus, qum, tuproq tarkibi.

Аннотация. В данном исследовании изучено влияние различных почвенных субстратов на всхожесть и прорастание семян лекарственного растения Silene viridiflora L. Эксперимент проводился в четырёх вариантах, в результате чего установлено, что наилучшие показатели всхожести наблюдаются в вариантах с добавлением гумуса и песка. Полученные результаты подтверждают важность правильного подбора субстрата при культивировании данного растения.

Ключевые слова: Silene viridiflora L, лекарственные растения, плодородие, агротехнология, субстрат, гумус, песок, состав почвы.

Abstract. This study investigates the effect of different soil substrates on the germination and sprouting of Silene viridiflora L., a medicinal plant. The experiment was conducted in four variants, and the highest germination rates were observed in treatments containing humus and sand. The results highlight the importance of selecting an optimal soil composition for successful cultivation of this species.

Key words: Silene viridiflora L, medicinal plants, fertility, agrotechnology, substrate, humus, sand, soil composition.

Kirish. Dorivor o‘simliklar yetishtirishda agrotexnik tadbirlarning to‘g‘ri tashkil etilishi yuqori hosildorlik va sifatli xomashyo olishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Xususan, *Silene viridiflora L.* o‘simligi farmatsevtik ahamiyatga ega bo‘lib, uni O‘zbekiston sharoitida madaniy holatda yetishtirish bo‘yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar yetarli darajada ishlab chiqilmagan.

Tuproq tarkibi, namlik va harorat omillari urug‘ unuvchanligiga bevosita ta’sir qiladi. Shu sababli mazkur tadqiqotda turli substrat variantlarining o‘simlik unib chiqishiga ta’siri o‘rganildi.

Tadqiqot metodikasi. Tajriba Toshkent davlat agrar universiteti ilmiy-amaliy tajriba maydonida dala sharoitida, quyidagi agrotexnik tadbirlar asosida olib borildi:

- Yer tekislandi va egatlar olindi
- Egat oralig‘i: 25 sm
- Ekish chuqurligi: 1–1,5 sm
- Ekish muddati: mart oyining oxiri
- Tuproq harorati: 11–13°C

Tajriba variantlari:

1. Oddiy dala tuprog‘i (nazorat)
2. Oddiy dala tuprog‘i + gumus
3. Oddiy dala tuprog‘i + qum
4. Oddiy dala tuprog‘i + gumus + qum

Dastlabki unuvchanlik kuzatuvlari ekishdan 7 kun o‘tib boshlandi.

Tadqiqot natijalari

1-jadval. Turli variantlarda unuvchanlik ko‘rsatkichlari

Variant	Substrat tarkibi	Unuvchanlik (%)	Ko‘karuvchanlik darajasi
1	Oddiy dala tuprog‘i	62	O‘rtacha
2	Tuproq + gumus	85	Yuqori
3	Tuproq + qum	74	O‘rtacha-yuqori
4	Tuproq + gumus + qum	90	Juda yuqori

1-rasm.
Silene viridiflora L. o‘simligining agrotexnikasini 4 xil variantda ekilishi.

Natijalar tahlili

Olingan natijalarga ko‘ra, eng yuqori unuvchanlik **4-variantda (90%)** ya’ni oddiy dala tuprog‘i + gumus + qum substratlari orqali qo‘yilgan variantda kuzatildi. Bu holat gumus va qumning birgalikdagi ta’siri bilan izohlanadi:

- **Gumus** – tuproqning oziqa moddalariga boyligini oshiradi
- **Qum** – tuproqning havo o‘tkazuvchanligini yaxshilaydi

2-variantda ham yuqori natija qayd etildi, bu gumusning o‘simlik rivojiga ijobiy ta’sirini ko‘rsatadi. Nazorat variantida esa unuvchanlik eng past bo‘ldi.

2-rasm.

3-rasm.

Silene viridiflora L. o‘simligining unuvchanligini kuzatish jarayoni.

Muhokama

Tajriba natijalari shuni ko‘rsatdiki, *Silene viridiflora L.* urug‘lari uchun optimal substrat – organik va mexanik tarkibi muvozanatlashgan tuproq hisoblanadi. Qum qo‘shilishi tuproqning strukturaviy xususiyatlarini yaxshilab, ildiz tizimining rivojlanishini tezlashtiradi, biogumus qo'shilishi esa tuproq tarkibini yanada boyitib, o‘simlik uchun yetarli ozuqa muhiti yaratib beradi.

Xulosa

- *Silene viridiflora L.* ni yetishtirishda tuproq tarkibi muhim omil hisoblanadi
- Eng samarali variant: **tuproq + gumus + qum**
- Optimal ekish harorati: **11–13°C**
- Unuvchanlik 7 kun ichida boshlanadi

Amaliy tavsiyalar

- Ekishdan oldin tuproqqa organik o‘g‘it (gumus) qo‘shish tavsiya etiladi
- Tuproqni yengillashtirish uchun qum aralashtirish maqsadga muvofiq
- Ekish chuqurligini 1–1,5 sm dan oshirmaslik kerak

Foydalanilgan adabiyotlar va manbalar

1. Food and Agriculture Organization. (2020). Soil management and sustainable agriculture. Rome.
2. World Health Organization. (2019). WHO guidelines on good agricultural and collection practices (GACP) for medicinal plants.
3. Plant Propagation Principles and Practices – Hartmann, H.T., Kester, D.E. (2014). Pearson Education.
4. Introduction to Plant Physiology – Taiz, L., Zeiger, E. (2015). Sinauer Associates.
5. O‘zbekiston Respublikasi Qishloq xo‘jaligi vazirligi. (2021). Dorivor o‘simliklarni yetishtirish bo‘yicha metodik qo‘llanma.

6. Rasulov A., Karimov Sh. (2022). Dorivor o‘simliklar agrotexnologiyasi.
7. Toshkent.Mirzayev B. (2020). Tuproqshunoslik asoslari. Toshkent.
8. Xolmurodov J. (2019). O‘simliklar fiziologiyasi va biokimyosi. Toshkent.